

# Hra na sopránovej zobcovej flaute

Učebné osnovy hlavných predmetov študijného zamerania hra na sopránovej zobcovej flaute:  
príprava na hru na nástroji – prípravné štúdium  
hra na nástroji, hra z listu – I. stupeň základného štúdia

Platí od školského roku 2019/2020

## Ciele zamerania

Univerzálnym cieľom a zároveň metódou vyučovania hry na zobcovej flaute je dychová technika, t.j. postupovať smerom k pestovaniu schopnosti rozlišovať bránicové, hrudníkové, prípadne klavikulárne dýchanie. Nemenej dôležité je trénovať prácu rúk, pozíciu hlavy, ktoré umožňujú slobodnejšie dýchanie. Akcent treba klásť na prácu prstov. Je potrebné upozorňovať žiaka na správne zakrývanie didierok, na prácu jazyka a na posadenie zobca medzi pery bez toho, aby sa dotýkal zubov.

Technicko-výrazová stránka výučby hry na zobcovej flaute tkvie v rozvíjaní zmyslu pre sebadisciplínu, rytmus, intonáciu, frázovanie, artikuláciu, súhru v duete, triu a pod. Ansámblové hranie vedie žiaka aj k schopnosti harmonicky myslieť a predvídať hudobné situácie.

Učiteľ sa môže oprieť o dostupnú literatúru, predovšetkým barokovú, nechýbajú však ani kompozičné didaktické iniciatívy súčasných skladateľov, prípadne pedagógov.

## Metódy a formy práce

Vo vyučovacom procese uplatňovať individuálny prístup k jednotlivým žiakom, zohľadňovať špecifické vlastnosti a danosti každého žiaka. Pri vysvetľovaní učiva často využívať názorné ukážky prostredníctvom hry pedagóga. Prehlbovať muzikalitu žiaka a jeho rozhľad v štýlovej interpretácii skladieb rôznych historických období vhodným výberom prednesových skladieb a skladieb pre hru z listu. Zapájať žiaka do hry v komorných zoskupeniach a prezentovanie hry žiakov na interných a externých vystúpeniach a na verejných koncertoch.

S ohľadom na intelekt, schopnosti a mieru zručnosti žiaka primeraným spôsobom dosiahnuť naštudovanie stanovenej učebnej látky. Prirodzeným spôsobom pestovať rytmické, agogické a štýlové postupy v skladbe s dôrazom na individuálny rozvoj muzikality dieťaťa.

Správne postupovať v budovaní vzťahu učiteľ – žiak a to najmä vhodnou komunikáciou, výberom notového materiálu primeranom k veku a individuálnej povahe dieťaťa. Hudobná literatúra, ktorá je uvedená v tomto vzdelávacom programe má najmä orientačný charakter, je odporúčanou, je možné ju variovať podľa pedagogických skúseností učiteľa a individuálnych dispozícií žiaka.

## Prípravné štúdium

Predmet: príprava na hru na nástroji

Počet hodín týždenne: 1 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 1a alebo 1b

### Ciele

Poskytnúť žiakovi vhodnú motiváciu pri vytváraní jeho vzťahu k hudbe a k hudobnému nástroju, oboznámiť ho s možnosťami nástroja, s jeho stavbou, vypestovať v ňom základné hygienické návyky pri udržiavaní nástroja. Dbať na kultiváciu základných fyziologických návykov a úkonov – postoj, držanie nástroja, nasadenie, bránicové dýchanie, tvorba tónu. Rozvíjať v žiakovi hudobnú predstavivosť a zmysel pre disciplínu v oblasti rytmického cítenia a frázovania. Postupne upozorňovať na intonačné zákonitosti a na schopnosti sebakontroly.

Obsah	Žiaci
Správny postoj, držanie nástroja. Základy tvorby tónu. Rebrovo-bránicové dýchanie, nasadzovanie. Hudobno-teoretické poznatky v súlade s obsahom prípravnej hudobnej výchovy. Hra v rozsahu $g^1 - d^2$ .	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zvládajú základné zásady dýchania,</li> <li>• poznajú základy postoja a držania flauty, tvorby tónu, nasadzovania,</li> <li>• vedia správne zostaviť flautu,</li> </ul>
Rozvíjanie melodicko-rytmického cítenia hravou formou (rytmizácia a melodizácia riekaniek). Hra krátkych rytmických a melodicko-rytmických motívov imitáciou.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zahrajú jednoduchú melódiu (pieseň) podľa sluchu,</li> <li>• zahrajú jednoduchú skladbičku sólo alebo so sprievodom harmonického nástroja z nôt a pamäti,</li> </ul>
Verejné vystúpenia.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1-krát v každom polroku sólovo vystúpiť na verejnom podujatí.</li> </ul>

### Notový materiál

Žilka Václav: Veselé pískanie, zdravé dýchanie – Malá škola hry na sopránovú zobcovú flautu

Kamil Šebek: Škola hry na sopránovú zobcovú flautu

Kamil Šebek: My sme malí muzikanti

Daniel Ladislav: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu (1. diel)

Klement Miloslav: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu

Gruber Rudolf: Rozfúkaj sa píšťalôčka

Klement Miloslav: Prednesová časť

Churáček Jiří: S flétničkou na koncert

Hodinová Romana: S flétničkou za písničkou

Hlavatá Iveta: Zabavme sa s píšťalôčkou, pesničkami aj farbičkou

## Požiadavky na overenie spôsobilosti postupu do 1. ročníka prvej časti I. stupňa základného štúdia

Zvládnutie interpretačných a hudobno-teoretických cieľov daných vyššie na primeranej úrovni. Ďalej interpretovať 2 – 3 cvičenia, piesne, skladbičky rozličného charakteru s aplikáciou zvládnutých zručností určených pre Prípravné štúdium v tomto predmete. Hra spamäti nie je podmienkou.

## Prvá časť I. stupňa základného štúdia

primárne umelecké vzdelávanie (ISCED 1B)

### 1. ročník prvej časti I. stupňa

Predmet: hra na nástroji, hra z listu

Počet hodín týždenne: 1,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 5

#### Ciele

V záujme ďalšieho napredovania pestovať v žiakovi lásku k hudbe a k nástroju. Permanentne pestovať a zároveň prehľbovať správne fyziologické návyky (držanie nástroja, prstov, bránicové dýchanie, nasadenie a výslovnosť – artikulácia), čo by malo viesť k postupnému zvyšovaniu kvality tónu. Dbáť na správnu znelosť a intonáciu jednotlivých tónov. Naučiť sa hrať tenuto a legato. Rozvíjať zmysel pre pravidelný rytmus.

#### Obsah

#### Žiaci

Upevňovanie základných návykov a zručnosti (rebрово-bránicové dýchanie, držanie nástroja, postoj, tvorba kultivovaného plného a čistého tónu).

poznajú nástroj, zvládajú zloženie a rozloženie nástroja a základnú údržbu nástroja,

majú osvojené základné návyky pri hre na nástroji (postoj, držanie nástroja, základy rebрово-bránicového dýchania),

Rozširovanie hmatového záberu do ambitu  $c^1$  –  $a^2$ .

Hra v celých, polových, štvrtových a osminových hodnotách.

Hra tenuto a legato.

v rámci artikulácie ovládajú hru tenuto a legato, rozlišujú hru piano a forte,

Správne nasadenie tónu.

Artikulácia – ukončovanie fráz.

Stupnice C, G, D, F, a malý rozklad akordu.

Čítanie notového zápisu a aplikácia teoretických poznatkov, nadobudnutých v predmete hudobná náuka primerane k špecifikám nástroja.	samostatne zahrajú niekoľko cvičení z prebranej látky. (L. Daniel – 1.diel)
Rozvoj melodicko-rytmického cítenia podľa sluchu.	zahrajú jednoduchú pieseň spamäti,
Hra krátkych melodicko-rytmických motívov imitáciou.	interpretujú skladby v primeranom duete (Daniel, Klement) a samostatne zahrajú 1 alebo 2 skladbičky s klavírnym sprievodom,
Transpozícia motívov podľa sluchu.	
Rytmická a intonačná sebakontrola žiaka.	
Verejné vystúpenia.	1-krát v každom polroku sólovo vystúpia na verejnom podujatí.

### Notový materiál

Miloslav Klement: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu – výber  
 Daniel Ladislav: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu (1. diel)  
 Kamil Šebek: Škola hry na sopránovú zobcovú flautu  
 Kamil Šebek: My sme malí muzikanti  
 Miroslav Hošek: Zábavné etudy – výber  
 Ikov Kopáčik: Hravé prsty – výber  
 Klement Miloslav: Prednesová časť zo školy hry pre sopránovú zobcovú flautu  
 Rudolf Gruber: Rozfúkaj sa písťalôčka  
 Rudolf Gruber: 50 ľudových piesní pre 2 – 3 sopránové zobcové flauty  
 Rudolf Gruber: Snadná dueta  
 Kol: Chrestomatija dľa flejty – album prednesových skladieb  
 Najkrajšie prednesy pre sopránovú zobcovú flautu  
 Iveta Hlavatá: Zabavme sa s písťalôčkou, pesničkami aj farbičkou  
 László Czidra: Blockflotenmusic pre začiatovníkov

## 2. ročník prvej časti I. stupňa

Predmet: hra na nástroji, hra z listu  
 Počet hodín týždenne: 1,5 v individuálnej forme výučby  
 Učebný plán číslo 5

### Ciele

Upevňovať vzťah k hudbe, k nástroju a hudobnej interpretácii poukazovaním na vhodné vzory. Neustále kontrolovať správne návyky a dbať o ich zautomatizovanie. (držanie nástroja, prstov, bránicové dýchanie, nasadenie a výslovnosť( artikulácia) Zdokonaľovať prstovú techniku, pestovať kvalitu a znelosť jednotlivých tónov. Naďalej rozvíjať zmysel pre rytmus a intonáciu. Naučiť sa hrať staccato a portamento.

Obsah	Žiaci
Prehľbovanie a fixovanie rebrovo-bránicového dýchania.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ovládajú zloženie a rozloženie nástroja, základnú údržbu,</li> <li>• pracujú na správnych návykoch pri hre na nástroji (postoj, držanie nástroja, základy rebrovo-bránicového dýchania),</li> </ul>
Práca na zdokonaľovaní kvality tónu a prstovej technike.	
Rôzne spôsoby artikulácie (tenuto, legato, staccato).	
Hmatový ambitus v rozsahu od $c^1$ po $c^3$ . Čítanie notového zápisu a aplikácia teoretických poznatkov, nadobudnutých v predmete hudobná náuka primerane k špecifikám nástroja.	<ul style="list-style-type: none"> <li>•</li> <li>• interpretujú jednoduché rytmické útvary – hra v základných rytmických hodnotách (celé, polové, štvrtové, osminové noty a pomlčky),</li> </ul>
Rozvoj melodicko-rytmického cítenia.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• používajú nové hodnoty nôt – štvrtová nota s bodkou, polová nota s bodkou, v rámci základných metrických predpisov (2/4, 3/4, 4/4 ),</li> <li>• rozpoznávajú nové hudobné tvary v 3/8 metre a alla breve,</li> </ul>
Stupnice.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ovládajú hru stupníc dur a mol do 2 predznamenaní,</li> </ul>
Akordy.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zahrajú akordy T5 s rozloženým T5 v tenute, legate,</li> </ul>
Rozširovanie dynamickej škály piano – forte podľa individuálnych schopností žiaka.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozlišujú širšiu dynamickú škálu piano – forte podľa individuálnych schopností žiaka,</li> </ul>
Pestovanie estetického cítenia (tvorba kultivovaného plného a čistého tónu).	
Hra motívov a melodických fráz podľa sluchu.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hrajú jednoduché piesne v miernejších tempách,</li> </ul>
Hra spamäti.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• zahrajú jednoduchú pieseň spamäti,</li> </ul>
Jednoduché skladby so sprievodom klavíra, príp. v komornom zoskupení.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hrajú jednoduché skladby so sprievodom klavíra, príp. v komornom zoskupení,</li> </ul>
Verejné vystúpenia.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1-krát v každom polroku sólovo vystúpia na verejnom podujatí.</li> </ul>

### Notový materiál

Miloslav Klement: výber

Ladislav Daniel: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu (2. diel)

Miroslav Hošek: Zábavné etudy – výber

Ikov Kopáčik: výber

Miloslav Klement: Prednesová časť zo školy hry pre sopránovú zob. flautu  
 1 + 1 – 24 piesní a tancov z Vietorisovho kódexu a Pestrého zborníka pre zobcovú flautu a gitaru  
 Wolfgang Amadeus Mozart: Kouzelná flétna – 60 skladeb s doprovodom klavíru  
 Gabriela Kiráľova: Deniskine spomienky  
 Najkrajšie prednesy pre sopránovú zobcovú flautu  
 Ján Melkovič: Čačky, hračky – pre zobcovú flautu a klavír  
 Ján Melkovič: Čo je čo – duetá pre zobcové flauty a klavír  
 Bohuslav Sedláček: The best of classic  
 Oldřich Blaha: Album populárnych skladieb pre zobcovú flautu a klavír  
 Ladislav Daniel: Zborník skladbičiek starých majstrov  
 Ján Ždeňek Bartoš: 10 skladiel pre 3 zobcové Flauty

### 3. ročník prvej časti I. stupňa

Predmet: hra na nástroji, hra z listu  
 Počet hodín týždenne: 1,5 v individuálnej forme výučby  
 Učebný plán číslo 5

#### Ciele

Motivovať žiaka k verejným vystúpeniam, prípadne k súťažiam a tým mu poskytnúť priestor na sebarealizáciu. Naďalej kontrolovať zautomatizovanie správnych postojov a návykov. Poukazovať na zmysel hudobnej interpretácie odhaľovaním krásy hudobného diela. Dbáť o správne cvičenie žiaka. Hovoriť o tréme ako súčasť hudobnej interpretácie a zároveň viesť žiaka k snahe o jej maximálne odblokovanie cez zodpovednú prípravu a zážitok z hudobného diela. Pracovať v oblasti dynamiky a agogiky.

Obsah	Žiaci
Hygiena nástroja.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• praktizujú zloženie a rozloženie nástroja, základnú údržbu,</li> </ul>
Základné návyky pri hre na nástroj.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ovládajú správne základné návyky pri hre na nástroji (postoj, držanie nástroja, základy rebrovo-bránicového dýchania),</li> </ul>
Rozvíjanie schopností v oblasti agogiky. Rôzne spôsoby artikulácie tenuto, legato, staccato.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ovládajú rôzne spôsoby artikulácie tenuto, legato, staccato,</li> </ul>
Základy ornamentiky.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• používajú základnú ornamentiku,</li> </ul>
Rozširovanie tónového ambitu v rozsahu $c^1 - d^3$ .	<ul style="list-style-type: none"> <li>• hrajú v rozsahu <math>c^1 - d^3</math>,</li> </ul>
Stupnice dur a mol do 3 predznamenaní.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ovládajú hru stupníc dur a mol do 3 predznamenaní,</li> <li>• zahrajú akordy <math>T^5, D^7, zm^7</math> tenuto, legato,</li> </ul>
Čistota spojov.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• pri technických cvičeniach dbajú na čistotu spojov v pomalších aj rýchlejších tempách,</li> </ul>

Rozvíjanie schopnosti hry z listu.  
Čítanie notového zápisu a aplikácia teoretických poznatkov, nadobudnutých v predmete hudobná náuka primerane k špecifikám nástroja.

- ovládajú základné rytmické útvary – hra v základných rytmických hodnotách (celé, polové, štvrtové, osminové noty a pomlčky),
- používajú novú rytmickú hodnotu – šestnástinovou notu aj pomlčku v rámci základných metrických predpisov (2/4, 3/4, 4/4),
- používajú nové rytmické prvky – synkopa, bodkovaný rytmus (hra v polových, štvrtových, osminových notách a pomlčkách),

Tonový ambitus od  $a^2$  po  $es^3$ .  
Zvládnutie sólových aj komorných skladieb rôznych štýlových období.  
Rozpoznávanie intervalov sluchom.  
Rozlišovanie jednotlivých tém v ľudových piesňach a malých piesňových formách.  
Transpozícia ľudových piesní podľa sluchu.  
Hra v rámci párných a nepárných štvrtových a osminových taktov s dôrazom na správne metrické čítanie a prízvuky.

- dodržia vedenie jednoduchej melodickej línie – frázovanie,

Interpretačné schopnosti.

- pri melodických frázach používajú správnu dychovú techniku,
- rozlišujú základné dynamické rozdiely piano, mezzoforte, forte,
- Samostatne zahrajú 1 alebo 2 prednesové skladby s klavírnym sprievodom,
- 1-krát v každom polroku sólovo vystúpia na verejnom podujatí.

Verejné vystúpenia.

### Notový materiál

Miloslav Klement: výber

Ladislav Daniel: Škola hry pre sopránovú zobcovú flautu (3. diel)

Ikov Kopáčik: výber

Hošek Miroslav : Zábavné etudy (výber)

Cerha Vlastimil : Štúdie pre sopránovú zobcovú flautu – 1. diel (výber)

Olejník Jan : Melodické ozdoby – štúdie pre sopránovú a altovú zobcovú flautu -výber

Pepusch, Johann Christoph : 6 sonát pre sopránovú zobcovú flautu a klavír (Peters, Leipzig)

Loeillet, Jacques : 6 sonát pre sopránovú zobcovú flautu bez sprievodu (op.4, Musica Rara)

Melkovič Ján : Čačky, hračky – pre zob. flautu a klavír

Melkovič Ján : Čo je čo – duetá pre zobcové flauty a klavír

Igor Dibák : Kvatina pre zob. flautu a klavír (shf)

Juraj Hatrík : Tance detí - pre zob. flautu a klavír (shf)

Duá starých majstrov – pre 2 zobcové flauty, v úprave Ľubomíra Onačila (shf)

Gastoldi, Giovanna, G : Renesančné tance pre 2 zobcové flauty a gitaru (Musica – Budapest)

#### 4. ročník prvej časti I. stupňa

Predmet: hra na nástroji, hra z listu

Počet hodín týždenne: 1,5 v individuálnej forme výučby

Učebný plán číslo 5

##### Ciele

V rozvoji muzikality pestovať v žiakovi zmysel pre rozlišovanie hudobných štýlov. Postupne oboznamovať žiaka s klenotmi literatúry pre sopránovú prípadne sopranínovú zobcovú flautu (aj s rôznymi nahrávkami). Naďalej pracovať na správnej interpretácii daného štýlového obdobia a tým aj skladby. Neustále kontrolovať správne návyky a prípadne ich aj korigovať. Naďalej viesť žiaka k správne samostatnému cvičeniu.

Obsah	Žiaci
Dotváranie hry výrazovými prostriedkami: rôzne spôsoby artikulácie (tenuto, legato, portamento, staccato).	<ul style="list-style-type: none"> <li>ovládajú rôzne spôsoby artikulácie tenuto, legato, staccato, portamento,</li> </ul>
Zdokonaľovanie hráčskej techniky (prstová, dychová technika), Hmatový ambitus v rozsahu od $c^1$ po $es^3$ .	<ul style="list-style-type: none"> <li>používajú nový prvok z oblasti metroritmiky – ligatúra,</li> <li>využívajú hmatový ambit v rozsahu od <math>c^1</math> po <math>es^3</math>,</li> </ul>
Zdokonaľovanie hry melodických ozdôb (príraz zhora, príraz zdola, nátril, mordent, trilok).	<ul style="list-style-type: none"> <li>v rámci technických cvičení a jednoduchých barokových skladieb začínajú využívať melodické ozdoby (príraz zhora, príraz zdola, nátryl, mordent, trylok), pomocné hmaty,</li> </ul>
Obohatenie techniky hry o škálu pomocných hmatov.	
Čítanie notového zápisu a aplikácia teoretických poznatkov, nadobudnutých v predmete hudobná náuka primerane k špecifikám nástroja.	<ul style="list-style-type: none"> <li>hrajú z listu na úrovni 3. ročníka (Kopáčik, Hošek, Daniel 3. diel – ľahšie etudy a cvičenia)</li> </ul>
Stupnice do 4 predznamenaní dur aj mol (harmonický aj melodický variant) s rozložením $T^5$ aj $D^7$ a $zm^7$ .	<ul style="list-style-type: none"> <li>ovládajú hru stupníc dur a mol do 4 predznamenaní,</li> <li>zahrajú akordy <math>T^5</math>, <math>D^7</math>, <math>zm^7</math> + obraty v tenute, legate, staccate,</li> </ul>
Základné dynamické rozdiely s prihliadnutím na intonáciu.	<ul style="list-style-type: none"> <li>rozlišujú základné dynamické rozdiely piano, mezzoforte, forte s prihliadnutím na intonáciu,</li> </ul>
Upevňovanie rytmického cítenia rozlišovaním párneho a nepárneho metra a akcentov.	



Tvorba kultivovaného plného a čistého tónu.  
Rozlišovanie výrazových prostriedkov hudby pri hre prednesov rôznych štýlových období.

- poznajú jednoduché piesňové formy, vedia rozlíšiť jednotlivé témy (vhodná je hra ľudových piesní),
- hrajú v rámci štvrtových a osminových taktov s prihliadnutím na správne metrické cítenie (pochopenie prízvuku na ťažkej dobe),
- zahrajú náročnejšiu skladbu so sprievodom klavíra alebo v komornom zoskupení.
- 1-krát v každom polroku sólovo vystúpiť na verejnom podujatí.

Verejné vystúpenia.

### Notový materiál

J. B. Arban: 100 elementárnych etud (výber)

W. Wurm: 45 ľahkých etud (výber)

T. Čančík: 42 etud pre sopránovú zobcovú flautu (výber)

Jan Olejník: Melodické ozdoby – štúdie pre sopránovú a altovú zobcovú flautu

Dušan Martinček: 13 malých cvičení pre sopránovú zobcovú flautu – výber

J. Nykl : 32 etud pre sopránovú zobcovú flautu – výber

S. Balasanjan: 25 ľahkých etud – výber

F. M. Veracini: Sonata terza (1. a 2. časť)

F. M. Veracini: Sonata prima (Largo, Allegro)

H. G. Mareck: Sonatine (Allegro, Larghetto, Vivace)

J. Ch. Pepusch: Sonata C dur (Adagio, Allegro)

G. Ph. Telemann: Pastorale

N. Baklanova: Sonáta

R. R. Klein: Koncert C dur

### Záverečná skúška

Na konci 4. ročníka primárneho umeleckého vzdelávania žiak vykoná absolventskú skúšku, ktorá pozostáva z interpretácie

- 1 alebo 2 durových či molových stupníc s príslušnými akordami (T<sup>5</sup>, D<sup>7</sup>, zm<sup>7</sup>)
- 2 až 3 cvičení alebo výrazových etud rôzneho charakteru
- 1 až 2 prednesových skladieb rôzneho charakteru a štýlového obdobia.

Žiak účinkuje na absolventskom koncerte ZUŠ. Výber skladieb určí Umelecká rada v spolupráci s triednym učiteľom.